

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

F.J. Hoogendam (SP) en R. van Aelst (SP)
(d.d. 27 september 2022)

Nummer
3893

Onderwerp
GenX (PFAS) Vervuiling via afval Chemours

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

De afgelopen week was er in Zembla te zien hoe het afval van de tefalproductie (PFAS) bij Chemours in Dordrecht wordt afgevoerd naar een afvalverwerker in Antwerpen en aldaar verwerkt. De SP stelt al jaren vraagtekens bij de wijze waarop dit afval wordt verwerkt en hoeveel er daadwerkelijk van het GenX of PFAS wordt afgebroken door het proces van verbranding onder een hoge temperatuur. Uit de uitzending van Zembla blijkt dat een grote hoeveelheid van de gevaarlijke stoffen wordt geloosd in lucht en water, waardoor grote delen van Zeeland ernstig worden vervuild. Daarnaast bleek uit onderzoek van moedermelk in de omgeving Dordrecht, dat ook deze een veel te hoge concentratie aan PFAS bevat.

- 1. Heeft de gedeputeerde kennis genomen van de uit zending van Zembla over de gevolgen van de uitstoot van PFAS en het verwerken van het afval van deze industrie?*

Antwoord
Ja.

- 2. Kunt u aangeven hoeveel PFAS (of GenX) houdend afval Chemours jaarlijks ter verbranding naar Antwerpen afvoert?*

Antwoord

Export van afval naar afvalverwerkers in Europa valt onder de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA). De ILT is vergunningverlener voor internationaal afvaltransport dat valt onder de EVOA, en houdt toezicht op de voorwaarden uit EVOA-vergunningen (kennisgevingen). Zodoende is de ILT ook op de hoogte van de door Chemours aangeboden afvalstroom aan Indaver.

Op grond van de door de ILT verkregen informatie uit controles en EVOA kennisgevingen/meldingen kan worden afgeleid dat jaarlijks ongeveer 2.000 ton PFAS¹ houdend afval door Chemours voor verbranding naar Indaver-Antwerpen wordt afgevoerd.

---

¹ PFAS staat voor poly- en perfluoroalkylstoffen. Er zijn duizenden verschillende PFAS-stoffen. Ze kunnen voorkomen in verschillende producten. Bijvoorbeeld in smeermiddelen, voedselverpakkingen, blusschuim, anti-aanbaklagen van pannen, kleding, textiel, tapijt, zonnebrandcrème en cosmetica. Ook worden ze gebruikt in verschillende industriële toepassingen en processen. Voorbeelden zijn: PFOS, PFOA, de GenX stof HFPO-DA, PFNA en PFHxS.

3. *Kunt u aangeven hoeveel, in percentages, van het PFAS (of GenX) afval daadwerkelijk wordt afgebroken bij de afval verwerking in Antwerpen?*
  - a. *Zo nee, bent u bereid dit te onderzoeken?*

4. *Klopt het dat het PFAS verwerkende bedrijf in Antwerpen een aanvraag heeft lopen voor een vergunning voor de uitstoot van 1000 KG PFAS (of GenX) stoffen?*
  - a. *Zo ja, bent u hierover in gesprek met de Belgische overheid, hetzij zelf, hetzij via de Nederlandse regering?*

Antwoord 3 en 4

De verbranding bij hoge temperatuur zoals die bij Indaver plaatsvindt heeft als doel de PFAS-verbindingen volledig af te breken. Afhankelijk van de omstandigheden kunnen daarbij restemissies van PFAS ontstaan. De Vlaamse overheid is verantwoordelijk voor de vergunningverlening aan Indaver Antwerpen en stelt in de vergunning eisen aan de maximaal toegestane emissies naar water en lucht die bij de eindverwerking van deze afvalstoffen mogen vrijkomen en houdt toezicht op de naleving daarvan.

Vanuit Nederland onderhouden Rijkswaterstaat als waterkwaliteitsbeheerder van de Westerschelde en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat de contacten met de verantwoordelijke Vlaamse overheden en bestuurders. Rijkswaterstaat heeft advies uitgebracht op de door de Vlaamse overheid opgestelde ontwerpbeschikking voor een nieuwe vergunning van Indaver.

Voor details omtrent de vergunningverlening in België verwijzen wij u naar de recent beantwoorde Kamervragen² over dit onderwerp.

5. *In het verleden werd het afval van Chemours afgevoerd naar een bedrijf in Italië. Toen dit bedrijf, na een enorm milieuschandaal in de Po vlakte, na ingrijpen van de overheid, failliet ging, moest Chemours 16.000 KG afval terughalen. Klopt het dat deze 16 ton daarna eveneens bij het Antwerpse bedrijf is verbrand?*
  - a. *Zo ja, hoeveel van deze 16 ton is uiteindelijk in het milieu terechtgekomen?*

Antwoord

Met de Lid GS brieven van 7 februari, 6 maart en 19 november 2019 en 18 mei en 2 juli 2020 zijn Provinciale Staten geïnformeerd dat 15 ton HFPO-DA bevattend afval dat eerder door Chemours voor recycling naar Miteni, Italië was gestuurd, terug is genomen door Chemours. Na tijdelijke opslag bij Chemours is deze afvalstroom in twee partijen in 2019 en 2020 met een EVOA-beschikking van de ILT aangeboden aan Indaver in Antwerpen.

Zoals aangegeven in de beantwoording van vraag 3 en 4 wordt PFAS-houdend afval van Chemours aangeboden aan Indaver voor gecontroleerde verbranding bij hoge temperatuur. De Vlaamse autoriteiten houden toezicht op de naleving door Indaver van de emissievoorschriften uit de vergunning.

---

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2022/10/19/beantwoording-kamervragen-over-pfas/beantwoording-kamervragen-over-pfas.pdf>

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2022/10/19/beantwoording-twee-sets-kamervragen-over-gezondheidsrisico-s-door-pfas-in-de-omgeving-van-chemours/beantwoording-twee-sets-kamervragen-over-gezondheidsrisico-s-door-pfas-in-de-omgeving-van-chemours.pdf>

6. Was u op de hoogte van de hoge concentraties PFAS in moedermelk en de schade die dit aanricht?
- a. Zo ja, welke stappen heeft u ondernomen en neemt u om deze bedreiging van de volksgezondheid te voorkomen?

Antwoord

Dat PFAS in Nederland wordt aangetroffen in moedermelk is al enige jaren bekend³ en het is begrijpelijk dat mensen zich hier zorgen over kunnen maken. Volgens de Vrije Universiteit (VU) Amsterdam is echter ten onrechte geconcludeerd dat de onderzochte borstvoeding meer dan tien keer zoveel PFAS bevat dan wat veilig wordt geacht. De VU heeft op 7 september 2022 met een nieuwsbericht⁴, afstand genomen van de eerder naar buiten gebrachte conclusies over PFAS in moedermelk zoals die zijn gepresenteerd in de Zembla uitzending van 8 september 2022.

Volgens de VU blijft de gemeten gemiddelde concentratie PFAS in moedermelk ruim onder de door EFSA voor baby's veilig geachte concentratie. Bij deze concentratie worden geen nadelige effecten van PFAS in moedermelk op het immuunsysteem van jonge kinderen verwacht. De gemeten PFAS-concentraties in de steekproef van de VU geven voor het RIVM geen aanleiding om te adviseren het geldende borstvoedingsadvies aan te passen. Wij betreuren het dat Zembla hier in de uitzending geen aandacht aan heeft besteed en daarmee verwarring heeft veroorzaakt over de uitkomsten van de steekproef.

In de onderzoeken zoals die in de regio rondom Chemours zijn uitgevoerd, wordt vooral de stof PFOA aangetroffen. Deze stof is door Chemours sinds de jaren '60 tot in 2012 gebruikt bij de productie van Teflon (PTFE). Sinds 2013 is het gebruik van PFOA door Chemours niet langer door ons vergund en vanaf 2020 mag PFOA op grond van Europese regelgeving niet langer geproduceerd of op de markt worden gebracht. Omdat PFOA niet of nauwelijks afbreekt in het milieu wordt deze stof nog steeds verhoogd aangetroffen in de bodem en het oppervlaktewater in de regio.

Binnen de mogelijkheden die wet- en regelgeving ons bieden, hebben Gedeputeerde Staten maximaal ingezet op het naar beneden bijstellen van de nu nog vergunde PFAS-emissies. Met drie ambtshalve wijzigingsbesluiten van de vergunning, op initiatief van de provincie, en een aantal besluiten op aanvraag van Chemours, zijn de vergunde emissies van de GenX-stoffen naar water en lucht gefaseerd en substantieel verminderd tot het op dat moment laagst haalbare niveau. Voor de overige PFAS-stoffen is met een concreet tijdpad tot in 2025 ingezet op een vergelijkbare reductie van 99%.

Vanwege het door Chemours ingestelde beroep tegen de aanpassingen van de revisievergunning uit 2013 en de uitspraak van de voorzieningenrechter, waarover u op 2 juli 2020 bent geïnformeerd, zijn nog niet alle voorschriften in werking getreden. Het oordeel over de rechtmatigheid van deze besluiten is nu aan de rechter.

De uiteindelijke oplossing is het zoveel als mogelijk terugdringen van het gebruik van PFAS-verbindingen. Het geheel verbieden van het gebruik van een ZZS, zoals de GenX-stof HFPO-DA, in een productieproces kan alleen via Europese wetgeving (REACH). Nederland werkt samen met Denemarken, Duitsland, Noorwegen en Zweden aan een voorstel voor een Europees verbod op PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen). De landen maken dit restrictievoorstel om de risico's van de stoffen voor mens en milieu te beperken. Het voorstel richt zich op de hele groep van PFAS stoffen om vervanging van de ene PFAS door een andere te voorkomen. Doel van het restrictievoorstel is uiteindelijk een zo breed mogelijk verbod op het gebruik van deze stoffen.

---

³ <https://www.rivm.nl/nieuws/minder-chemische-stoffen-in-moedermelk>

⁴ <https://vu.nl/nl/nieuws/2022/steekproef-naar-pfas-in-nederlandse-moedermelk>

7. *Welke eisen kan de provincie stellen aan het transport en het verwerken van gevaarlijk afval als PFAS (of GenX) en hoe wordt dit gehandhaafd?*

Antwoord

Zoals aangegeven in de beantwoording van vraag 2 is de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) het bevoegd gezag voor grensoverschrijdend afvaltransport en het afgeven van de daarvoor benodigde toestemming (EVOA kennisgeving). Een afvaltransport naar het buitenland kan alleen worden goedgekeurd als er sprake is van een doelmatige afvalverwerking. Wanneer lokale wet- en regelgeving (zoals het overschrijden van (lozings)normen uit vergunningen) afvalverwerking in de weg staat, moet de ontvangende autoriteit negatief beslissen op een EVOA-kennisgeving en de verzendende autoriteit (ILT) daarover informeren. Voor een aantal lopende procedures heeft de ILT aanvullende informatie opgevraagd bij de kennisgevers en de Vlaamse autoriteiten.

Als voldaan wordt aan de voorwaarden van de EVOA-verordening, waaronder dus de doelmatige verwerking van afval, kan de Nederlandse overheid niet verhinderen dat het afval door een specifiek bedrijf wordt verwerkt.

8. *Bent u met de SP van mening dat deze schadelijke stoffen niet in het milieu behoren te komen, zeker niet in moedermelk, en dat Chemours haar bedrijfsvoering per direct moet beëindigen?*
- Zo ja, welke mogelijkheden heeft u om dit te bereiken?*
  - Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Wij begrijpen dat mensen zich zorgen kunnen maken over de wereldwijde verspreiding van PFAS in het milieu en dat dit in het bijzonder geldt voor direct omwonenden van de inrichting van Chemours in Dordrecht. Wij zijn het met u eens dat een veilige en gezonde leefomgeving van groot belang is. Daarom zetten Gedeputeerde Staten zich, binnen de mogelijkheden die wet- en regelgeving bieden, maximaal in om de vergunde emissies van PFAS verder terug te dringen en treden wij handhavend op tegen niet vergunde emissies.

Zoals blijkt uit de Kamerbrief van 4 juni 2021⁵ krijgen inwoners van Nederland méér PFAS binnen dan de door EFSA geadviseerde gezondheidskundige grenswaarde van 4,4 nanogram per kilogram lichaamsgewicht. In dezelfde kamerbrief wordt uiteengezet op welke wijze het Rijk voornemens is te komen tot een afname van de blootstelling aan PFAS.

Navraag bij het Rijk leert ons dat het vervolgprogramma waar in de brief naar wordt verwezen nog dit jaar zal starten. Het programma zal zich richten op het in kaart brengen van de manieren waarop mens en milieu worden blootgesteld aan PFAS en op de handelingsmogelijkheden om die blootstelling terug te dringen. Doel is om op basis van een integrale afweging te bezien waar ingrijpen het meest effectief is om op termijn te kunnen voldoen aan de geadviseerde gezondheidskundige grenswaarde van de EFSA. Vanuit onze rol als Wabo bevoegd gezag voor onder andere de chemische industrie dragen wij daar met een gerichte bronaanpak aan bij.

---

⁵ <https://open.overheid.nl/repository/ronl-408df3bb-ac8b-4bd9-b462-6d53c2448de1/1/pdf/vermindering-blootstelling-aan-pfas-na-de-efsa-opinie.pdf>

provincie
Zuid-Holland

Den Haag, 17 oktober 2022

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
waarnemend secretaris,   voorzitter,

ir. J.C. van Ginkel MCM

drs. J. Smit